

בְּחֻטָּא לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמְשׁוּם שְׂמֻשָּׁה נִמְצָא בִּינֵיהֶם, לֹא יִהְיֶה כְּמוֹ אוֹתוֹ הַדּוֹר עַד הַדּוֹר שְׂיָבֵא הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׂיִרְאוּ אֶת כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹתָם, שֶׁהֵם נִדְבְּקוּ מֵה שְׂלֵא נִדְבְּקוּ דוֹרוֹת אֲחֵרִים.

שְׂשֻׁנֵנוּ, רְאֵתָה שְׂפָחָה עַל הַיָּם מֵה שְׂלֵא רְאֵתָה עֵינֵי שֶׁל יַחֲזִקְאֵל הַנְּבִיא. אִם הֵם כָּל כֶּף נִדְבְּקוּ, נִשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כָּל שְׂפָן, בְּנִיָּהֶם כָּל שְׂפָן, וְהַגְּבָרִים כָּל שְׂפָן, הַסְּנֵהֲדָרִין כָּל שְׂפָן, הַנְּשִׂאִים כָּל שְׂפָן, וְכָל שְׂפָן הַנְּבִיא הַעֲלִיּוֹן הַנְּאָמֵן מִשָּׁה, שֶׁהוּא עַל הַכֹּל. וְעַתָּה אֵלּוּ סוּחְרֵי הַמְּדַבֵּר רוֹחֵשִׁים כָּל כֶּף הַרְבֵּה חֲכָמָה, כָּל שְׂפָן חֲכָמֵי הַדּוֹר, כָּל שְׂפָן אֵלּוּ שְׂעוּמָדִים לְפָנֵי רַבִּי שְׂמַעוֹן וְלוּמָדִים מִמֶּנּוּ בְּכָל יוֹם. כָּל שְׂפָן, וְכָל שְׂפָן רַבִּי שְׂמַעוֹן, שֶׁהוּא עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל.

אֲחֵר שְׂמַת מִשָּׁה, מֵה כְּתוּב? וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזָנָה וְגו'. כֶּף, אוֹי לְעוֹלָם כְּשִׁיִּסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ רַבִּי שְׂמַעוֹן, שְׂמַעֲיִנוֹת הַחֲכָמָה יִסְתַּתְּמוּ מִן הָעוֹלָם, וְיִרְצָה אֲדָם דְּבַר חֲכָמָה וְלֹא יִמְצָא מִי שְׂיֵאמַר, וְכָל הָעוֹלָם טוֹעִים בַּתּוֹרָה, מִשׁוּם שְׂלֵא יִמְצָא בִּינֵיהֶם מִי שְׂמַתְעוֹרֵר בְּחֲכָמָה. עַל אוֹתוֹ זְמַן כְּתוּב, וְאִם כָּל עַדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ. וְאִם יִשְׁגּוּ בַתּוֹרָה וְלֹא יִדְעוּ אֶת דְּרָכֶיהָ, בְּמָה זֶה? מִשׁוּם שְׂנַעְעֵלֶם דְּבַר מַעֲיִנֵי הַקְּהָל, שְׂלֵא יִמְצָא מִן שְׂיודַע לְגִלוֹת עֲמֻקּוֹת הַתּוֹרָה וְיִדְרָכֶיהָ. אוֹי לְאוֹתָם הַדּוֹרוֹת שְׂיִמְצָאוּ אֹז בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עַתִּיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגַלוֹת רְזִים עֲמֻקִּים שֶׁל הַתּוֹרָה בְּזְמַן שְׂיָבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, מִשׁוּם (יִשְׁעִיָּה י"א) שְׂמַלְאָה הָאֲרֶץ יִדְעָה אֶת ה' כְּפָמִים לַיָּם מְכֻסִּים. וְכַתּוּב (יִרְמִיָּה ל"א) וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד

מִמַּחֲי בִּידֵייהוּ דִּישְׂרָאֵל, בְּגִין דְּלֹא יִשְׂתַּפְּחוּן בְּחִיּוּבָא קָמֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְגִין דְּמִשָּׁה אֲשֶׁתַּכַּח בִּינֵיהוּ לֹא יִהְיֶה כַּהוּא דְרָא עַד דְּרָא דִּיִּתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא דִּיחֲמוּ יִקְרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּוֹתֵייהוּ דְאֵינוֹן אֲתַדְבְּקוּ מֵה דְלֹא אֲתַדְבְּקוּ דְרִין אֲחֵרֵינִין.

דְּתַנִּינֵן, חֲמַתָּה שְׂפָחָה חֲדָא עַל יִמָּא, מֵה דְלֹא חֲמַתָּה עֵינָא דִּיחֲזִקְאֵל נְבִיאָה. אִי אֵינוֹן אֲתַדְבְּקוּ כָּל כֶּף, נִשְׂיָהוּן דִּישְׂרָאֵל כָּל שְׂפָן. בְּנִיָּהוּ כָּל שְׂפָן. גּוּבְרִין כָּל שְׂפָן. סְנֵהֲדָרִין כָּל שְׂפָן. נְשִׂאִים כָּל שְׂפָן, וְכָל שְׂפָן נְבִיאָה עֲלֵאָה מְהִימְנָא מִשָּׁה, דְאִיהוּ עַל כֹּלָּא. וְהַשְׂתָּא אֲלִין טַיִיעֵי מְדַבְּרָא מְרַחֲשִׁין חֲכָמְתָּא כָּל כֶּף, כָּל שְׂפָן חֲפִימֵי דְרָא, כָּל שְׂפָן אֵינוֹן דְקִיָּמֵי קָמֵיהָ דְרַבִּי שְׂמַעוֹן, וְאוֹלְפֵי מִיָּנִיָּה בְּכָל (דף כ"ג ע"א) יוֹמָא. כָּל שְׂפָן וְכָל שְׂפָן רַבִּי שְׂמַעוֹן דִּיהוּא עֲלֵאָה עַל כֹּלָּא.

בְּתַר דְּמִית מִשָּׁה, מֵה כְּתִיב, (דְּבָרִים ל"א) וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזָנָה וְגו'. כֶּף, וְוִי לְעֲלֵמָא כַּד יִסְתַּלַּק מִנִּיהָ רַבִּי שְׂמַעוֹן, דְּמַבּוּעֵי דְחֲכָמְתָּא יִסְתַּתְּמוּ מַעֲלָמָא, וְיִבְעֵי בַר נָשׁ מְלָה דְחֲכָמְתָּא, וְלֹא יִשְׂפַח מָאן דִּיִּמָּא, וְטַעֲאן כָּל עֲלָמָא בְּאוֹרֵייתָא, בְּגִין דְּלֹא יִשְׂתַּפַּח בִּינֵיהוּ, מָאן דְּאֲתַעַר בְּחֲכָמְתָּא. עַל הַהוּא זְמַנָּא כְּתִיב, וְאִם כָּל עַדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ. וְאִם יִשְׁגּוּ בְּאוֹרֵייתָא, וְלֹא יִנְדַעוּן אוֹרְחָהָא, בְּמֵאֵי הוּא, בְּגִין וְנַעֲלֵם דְּבַר מַעֲיִנֵי הַקְּהָל, דְּלֹא יִשְׂתַּפַּח מָאן דִּיִּדַע לְגַלְאָה עֲמֻקְתָּא דְאוֹרֵייתָא וְאוֹרְחָהָא. וְוִי לְאֵינוֹן דְרִין דְּמִשְׂתַּפְּחֵי כְּדִין בְּעֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זְמִין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַלְאָה רְזִין עֲמֻקִּין דְאוֹרֵייתָא, בְּזְמַנָּא דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא, בְּגִין (יִשְׁעִיָּה י"א) דְמַלְאָה הָאֲרֶץ יִדְעָה אֶת יי' כְּפָמִים לַיָּם מְכֻסִּים. וְכַתּוּב, (יִרְמִיָּה ל"א) וְלֹא

יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת אָחִיו
לֵאמֹר דַּעוּ אֶת יְיָ כִּי כוֹלֵם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטִנָּם
וְעַד גְּדוּלָם אֲמַן כֵּן יִהְיֶה רִצּוֹן.

אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטֵא וְעִשָּׂה אַחַת וְגו' בַּשְּׂגָגָה
וְאִשָּׁם. (ויקרא ד) תֹּאנִי רַבִּי יִצְחָק, מֵאִי שָׁנָא
בְּכָל אֶתְר דְּכִתִּיב בְּהוּ וְאִם, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר
אִם הִפְהִין הַמְשִׁיחַ יַחֲטֵא. וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל
יִשְׁגּוּ, וְהִכָּא אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטֵא, וְלֹא כְּתִיב וְאִם
נָשִׂיא יַחֲטֵא, מֵאִי קָא מִיִּירִי.

אֲרָא, אֵלֶיךָ פְּהִינְא לֹא מִשְׁתַּכַּחֵי הָכִי בַּחֲטָאָה,
דְּהָא כְּהֵן נָטִיר גְּרַמְיָה תְּדִירָא, בְּגִין
דְּמִטּוּלָא דְמֵאֲרִיָּה עָלֵיהּ בְּכָל יוֹמָא, וּמִטּוּלָא
דְּיִשְׂרָאֵל כְּלָהוּ, וּמִטּוּלָא דְכָל חַד וְחַד, וְעַל
דָּא תְּוֹהָא אִיהוּ כַּד יַחֲטֵא, וּבְגִין כְּךָ וְאִם
כְּתִיב. וְכֵן וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ, תְּוֹהָא
הוּא דְכְּלָהוּ יִשְׁתַּכַּחוּ בַּחוּבָה חַד, דְּאִי אֵלֶיךָ
יַחֲטֵאוּ, אֵלֶיךָ לֹא יַחֲטֵאוּ, וּבְגִינֵי כְךָ וְאִם
כְּתִיב. אֲבָל הִכָּא אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטֵא, וְדָאִי, בְּגִין
דְּלִבְיָה גַם בִּיה, וְעַמָּא אֲזֵלִין אֲבַתְרִיָּה, וְאִתְּמַנּוּן
תַּחוּתוּי. וְעַל דָּא אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטֵא. כְּגוֹן דְּעֵבֶר
עַל מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְהוּא עֵבֶד חַד מִנִּיָּהוּ,
וְעַל דָּא לֹא כְּתִיב בִּיה וְאִם, דְּהָא מְלוּי לֹא
בְּסַפְקָא הוּוּ.

רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח, (שמות לה) וְהַנְּשָׂאִם הִבִּיאוּ אֶת
אֲבָנֵי הַשֹּׁהַם וְאֶת אֲבָנֵי הַמְּלוּאִים לְאֶפֶוד
וְלַחֹשֶׁן. מֵאִי שָׁנָא דְמַלְיִין אֵלֶיךָ אֲקָרִיבוּ
נְשִׂאִים, וְלֹא בַר נָשׁ אֲחֵרָא, וְהָא כְּתִיב (שמות
לה) כָּל נְדִיב לְבוֹ יִבְיָאָה אֶת תְּרוּמַת יְיָ, וְכְתִיב
(שמות לה) וְאֲבָנֵי שֹׁהַם וְאֲבָנֵי מְלוּאִים לְאֶפֶוד
וְלַחֹשֶׁן.

אֲרָא, אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַף עַל גַּב
דְּבְכִלָּא תְּלִיא הָאִי נְדָבָה, סְלִיקוּ אֵלֶיךָ
אֲבָנִים לְנְשִׂאִים. מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּעַל לְבָא

אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת אָחִיו
לֵאמֹר דַּעוּ אֶת ה' כִּי כוֹלֵם יִדְעוּ
אוֹתִי לְמַקְטִנָּם וְעַד גְּדוּלָם, אֲמַן
כֵּן יִהְיֶה רִצּוֹן.

אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטֵא וְעִשָּׂה אַחַת וְגו'
בַּשְּׂגָגָה וְאִשָּׁם. שְׁנָה רַבִּי יִצְחָק,
מֵה שׁוֹנָה שְׂבָכָל מְקוּם כְּתוּב בְּהֵם
וְאִם, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר אִם הִפְהִין
הַמְשִׁיחַ יַחֲטֵא, וְאִם כָּל עֲדַת
יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ, וְכֵאֵן אֲשֶׁר נָשִׂיא
יַחֲטֵא, וְלֹא כְּתוּב וְאִם נָשִׂיא
יַחֲטֵא? מֵה זֶה אוֹמֵר?

אֲרָא, שְׁהִפְהִינִים הִלְלוּ אִינָם
נִמְצְאִים כְּךָ בַּחֲטָא, שְׁהִרִי הִפְהִין
שׁוֹמֵר אֶת עֲצֻמוֹ תְּמִיד, מִשׁוּם
שְׁמִשְׂאוֹ שֶׁל אֲדוּנּוֹ עָלָיו בְּכָל יוֹם,
וְהַמְשָׂא שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְהַמְשָׂא
שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְלִכְּן
הִתְמִיָּה, הוּא כְּשִׂיחֲטָא?!
וּמִשׁוּם כְּךָ כְּתוּב וְאִם. וְכֵן וְאִם
כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ, תְּמִיָּה
הִיא שְׂכָלָם יִמְצְאוּ בַּחֲטָא אֶחָד,
שְׂאֵם אֵלָה יַחֲטֵאוּ - אֵלּוּ לֹא
יַחֲטֵאוּ, וּמִשׁוּם כְּךָ כְּתוּב וְאִם.
אֲבָל כְּאֵן אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטֵא, וְדָאִי,
מִשׁוּם שְׂלִבּוֹ גַם בּוֹ, וְהַעֵם
הוֹלְכִים אַחֲרָיו וְהִתְמַנּוּ תַּחְתָּיו.
וְעַל כֵּן אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטֵא. כְּגוֹן
שֶׁהוּא עֵבֶר עַל מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה,
וְהוּא עִשָּׂה אַחַת מֵהֶן, וְלִכְּן לֹא
כְּתוּב בּוֹ וְאִם, שְׁהִרִי דְּבָרָיו אִינָם
בְּסַפְקָא.

רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח, וְהַנְּשָׂאִם הִבִּיאוּ
אֶת אֲבָנֵי הַשֹּׁהַם וְאֶת אֲבָנֵי
הַמְּלוּאִים לְאֶפֶוד וְלַחֹשֶׁן. מֵה
שׁוֹנָה שְׂאֵת הַדְּבָרִים הִלְלוּ
הַקָּרִיבוּ הַנְּשִׂאִים וְלֹא אָדָם
אַחֵר? וְהִרִי כְּתוּב, (שמות לה) כָּל
נְדִיב לְבוֹ יִבְיָאָה אֶת תְּרוּמַת ה',
וְכְתוּב וְאֲבָנֵי שֹׁהַם וְאֲבָנֵי מְלוּאִים
לְאֶפֶוד וְלַחֹשֶׁן.

אֲרָא, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
אֵף עַל גַּב שְׂבָכָל מְלוּיָהּ הַנְּדָבָה
הַזֹּה, הַאֲבָנִים הִלְלוּ עוֹלוֹת

דְּכֹהֲנָא אֲשֶׁתְּכֹחוּ. אָמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לִיתוּ נְשִׂיאִים דְּלִבֵּיהוּ גַם בְּהוּ, וַיִּיתוּן אֵלֶיךָ אֲבָנִים דְּאִינוּן מִשְׁתַּפְּחִי עַל לְבָא דְכֹהֲנָא, וַיִּתְּכַפֵּר עַלֵּיהוּ מַגְסוֹת לִבֵּיהוּ, וּכְתִיב (שמות כח) וְהָיוּ עַל לֵב אֹהֶרֶן בְּבָאוּ לִפְנֵי יְיָ, וְעַל דָּא וְהַנְּשִׂיאִים הֵבִיאוּ אֶת אֲבָנֵי הַשָּׁהִם וְאֶת אֲבָנֵי הַמְּלוּאִים לְכַפֵּרָא עַלֵּיהוּ.

וּבְגִין כֶּךָ אֲשֶׁר נְשִׂיא יַחְטָא וְדָאֵי. וְעֵשָׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְיָ אֱלֹהֵיו אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ, כִּמֹּה דְאוּקְמוּהָ, דְעֵבֵר עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. אוּ הוֹדַע אֱלֹיו חֲטָאתוֹ. דְּבִגִין דְּלִבֵּיהּ גַם בֵּיהּ, לֹא אֲשַׁגַּח בַּחֲטָאֵיהּ, וּלְבַתֵּר אֲתִיידַע לֵיהּ, וְעֵבִיד מְנִיָּה תְּשׁוּבָה.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי הָווּ יִתְבִּי חַד לִילְיָא, וְלַעֲאָן בְּאוּרֵייתָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי, חֲמִינָא דְצַחוּתָא דְאוּרֵייתָא בְּלִילְיָא, הוּא יִתִּיר מִבִּימָמָא, אָמַאי. אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דְּצַחוּתָא דְתוֹרָה שְׂבַכְתָּב, תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה הוּא. וְתוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה, בְּלִילְיָא שְׁלֵטָא וְאֲתַעֲרַת יִתִּיר מִבִּימָמָא, וּבְזִמְנָא דְאִיהִי שְׁלֵטָא, כְּדִין אִיהִי צַחוּתָא דְאוּרֵייתָא.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (איוב לה) וְלֹא אָמַר אֵיָה אֱלֹהֵי עוֹשֵׂי נוֹתָן זְמִירוֹת בְּלִילְיָה. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְאֲתַעֲרַר רִיחַ צְפוּן, וְאֲתַפְּלַג לִילְיָא, הָא אוּקְמוּהָ, דְשִׁלְהוּבָא חַד נְפִיק, וּכְטַשׁ תַּחוֹת גְּדַפּוּי דְתִרְנַגּוּלָא, וְאֲקִישׁ גְּדַפּוּי וְקֹאֲרִי. וְהָהוּא שְׁלַהוּבָא בְּזִמְנָא דְמָטִי גְּבִיָּה, וְאֲתַעֲרַר לְקַבְּלֵיהּ, אֲסַתְכִי בֵּיהּ, וְאֲזַדְעִזַע וְקֹאֲרִי, וְאֲסַתְכִי וְאֲשַׁגַּח בְּגִין יְקָרָא דְמֹאֲרִיָּה, לְמַעַבְד רַעוּתֵיהּ, וְקֹאֲרִי לוֹן לְבָנֵי נְשָׂא.

וְעַל דָּא אֲקֹרִי שְׁכוּי, אֲשַׁגַּחָא. וְאֲקֹרִי גְּבַר, בְּגִין דְּאֲתַעֲרַר בְּשִׁלְהוּבָא (דף כ"ג ע"ב) דְּגַבּוּרָה,

לְנְשִׂיאִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֵן נִמְצְאוֹת עַל לֵב הַכֹּהֵן. אָמַר הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, יְבֹאוּ נְשִׂיאִים שְׁלָבָם גַּם בָּהֶם, וַיָּבִיֵא אֶת הָאֲבָנִים הַלְלוּ שְׁנִמְצְאוֹת עַל לְבוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן, וַיִּתְּכַפֵּר עֲלֵיהֶם מַגְסוֹת לִבָּם. וְכַתוּב וְהָיוּ עַל לֵב אֹהֶרֶן בְּבָאוּ לִפְנֵי ה', וְעַל זֶה - וְהַנְּשִׂיאִים הֵבִיאוּ אֶת אֲבָנֵי הַשָּׁהִם וְאֶת אֲבָנֵי הַמְּלוּאִים, לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם.

וּמִשּׁוּם כֶּךָ, אֲשֶׁר נְשִׂיא יַחְטָא, וְדָאֵי. וְעֵשָׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיו אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ, כִּמוֹ שְׂבַאֲרוּהָ, שְׂעֵבֵר עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. אוּ הוֹדַע אֱלֹיו חֲטָאתוֹ. שְׁמִשּׁוּם שְׁלָבוֹ גַם בּוֹ, לֹא מִשְׁגִּיחַ בַּחֲטָאֵיו, וְאַחַר כֶּךָ נוֹדַע לוֹ וְעֵשָׂה מִזֶּה תְּשׁוּבָה.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ יוֹשְׁבִים לִילְיָא אַחַד וְעוֹסְקִים בְּתוֹרָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי, רְאִיתִי שְׂצַחוֹת הַתּוֹרָה בְּלִילְיָא יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בַּיּוֹם. לָמָּה זֶה? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַצַּחוֹת שֶׁל תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב הִיא תּוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה, וְתוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה שׁוֹלֵטַת בְּלִילְיָא, וּמִתְעוֹרְרַת יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בַּיּוֹם, וּבְזִמְנָן שֶׁהִיא שׁוֹלֵטַת, אֲזַ קְנִימַת הַצַּחוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (איוב לה) וְלֹא אָמַר אֵיָה אֱלֹהֵי עוֹשֵׂי נְתוּן זְמִירוֹת בְּלִילְיָה. בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעֲתָא שְׂמִתְעוֹרְרַת רִיחַ צְפוּן וְנִחְלַק הַלִּילְיָא, הָרִי בְּאוּרֵי שְׁשִׁלְהוּבָא אַחַת יוֹצֵאת וּמְכָה תַּחַת כְּנָפֵי הַתִּרְנַגּוּל וּמְקִישׁ אֶת כְּנָפָיו וְקוֹרָא. וְאוֹתָהּ שְׁלַחְתָּהּ, בְּזִמְנָן שְׂמִגִּיעָה אֱלֹיו וּמִתְעוֹרְרַת כְּנַגְדּוֹ, הוּא מְסַתְּפַל בָּהּ וּמְזַדְעִזַע וְקוֹרָא, וּמְסַתְּפַל וּמְשַׁגִּיחַ בְּשִׁבְלֵי כְּבוֹד רַבּוֹנוֹ כְּדִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ, וְקוֹרָא לְבָנֵי הָאָדָם.

וְלָכֵן נִקְרָא שְׁכוּי, הַשְּׂגָחָה. וְנִקְרָא גְּבַר, שְׂמִתְעוֹרַר בְּשִׁלְהוּבָא הַגְּבוּרָה, בְּצַד שֶׁל הַגְּבוּרָה הוּא כֹּא

לְעוֹרֵר אֶת הָעוֹלָם, וְאֵז אוֹתָם בְּנֵי הָאָמוּנָה עוֹמְדִים וְנוֹתְנִים גְּבוּרָה וְכַח לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְאֵז נִקְרָאת רֵנַת הַתּוֹרָה. וְלִכְן דָּוֵד יִרְשֵׁ אֶת הַמְּלָכוֹת הוּא וּבְנָיו לְעוֹלָמִים וּלְדוֹרֵי דוֹרוֹת.

וּבְשֵׁהֲתַרְנְגוּל קוֹרָא וּבְנֵי אָדָם יְשָׁנִים בְּמִטּוֹתֵיהֶם וְאִינָם מִתְעוֹרְרִים, הַתְּרַנְגוּל קוֹרָא אַחַר כֶּף, וְאוֹמֵר מַה שְּׂאוֹמֵר, וְהָרִי פִרְשׁוּהָ. אַחַר כֶּף מִכָּה בְּכַנְפָיו וְאוֹמֵר: אוֹי לְפָלוֹנִי הַנְּזוּף שֶׁל רַבּוֹנוֹ, שְׁעִזְבֵּ אֶת רַבּוֹנוֹ, וְלֹא עוֹרֵר אֶת רוּחֹו וְלֹא מְשַׁיֵּחַ עַל כְּבוֹד רַבּוֹנוֹ.

בְּשִׁמְאִיר הַיּוֹם, הַפְּרוּז קוֹרָא עָלָיו וְאוֹמֵר: וְלֹא אָמַר אֵיךְ אֵלֹהֵ עֲשִׂי נַחַן זְמֵרוֹת בְּלִילָה. לְסִיעֵ לוֹ בְּאוֹתָן הַתְּשַׁבְּחוֹת, וְשִׁיחֵיהָ הַכֹּל בְּסִיעֵ אַחַד. עֲשִׂי?! עוֹשְׁנֵי הֵיךְ צָרִיף לְהֵיוֹת! מַה זֶה עֲשִׂי? אֵלֹא בְּשַׁעֲהָ שְׂאָדָם קָם בְּחֻצוֹת הַלִּילָה וּמִשְׁתַּדֵּל בְּרֵנַת הַתּוֹרָה, שְׂרֵנַת הַתּוֹרָה לֹא נִקְרָאת אֵלֹא בְּלִילָה, וּכְשֶׁהוּא נִמְצָא בַּתּוֹרָה כְּשִׁמְאִיר הַיּוֹם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל מִתְקַנְנִים לוֹ חוּט אַחַד שֶׁל חֻסֵּד לְהַנְצִל מִן הַכֹּל, וְלִהְיֵיר לוֹ בֵּין הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲנִי שְׂמַעְתִּי שְׂאָמַר רַבִּי אַבָּא אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה, אֵיךְ אֵלֹהֵ עֲשִׂי, עוֹשֶׂה לִי הֵיךְ צָרִיף לְהֵיוֹת! מַהוֹ עֲשִׂי? אֵלֹא כְּמוֹ שְׂאָמַרְתָּ, בְּשַׁעֲהָ שְׂהוּא קָם בְּלִילָה וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, כְּשִׁמְאִיר הַיּוֹם מִתְעוֹרֵר אַבְרָהָם בְּאוֹתוֹ חוּט שְׁלוֹ, שְׁכַתוּב בּוֹ (בְּרֵאשִׁית יד) אִם מַחוּט וְעַד שְׂרוּף נֶעַל וְגו'. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל מִתְקַנְנִים אוֹתוֹ, וְעוֹשִׂים אוֹתוֹ בְּכֹל יוֹם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה. זֶהוּ שְׁכַתוּב אֵלֹהֵ עֲשִׂי. וְהָרִי פִרְשׁוּהָ, א"ל ו"ה. א"ל - זֶה אַבְרָהָם, שְׁכַתוּב בּוֹ, הָאֵל

בְּסִטְרָא דְגְבוּרָה קָא אַתֵּיא לְאַתְעָרָא בְּעַלְמָא. פְּדִין אִינוּן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא קִימִין, וְיִהְבִּין גְּבוּרָה וְחִילָא לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וּכְדִין אַקְרִי רַנָּה דְאוֹרֵייתָא. וְעַל דָּא, יְרִית דָּוִד מְלְכוּתָא הוּא וּבְנָיו לְעַלְמִין וּלְדָרֵי דְרִין.

וְכַד תְּרַנְגוּלָא קְאָרִי, וּבְנֵי נְשָׂא נְיִימֵי בְּעַרְסִייהוּ, וְלֹא מִתְעָרִי. תְּרַנְגוּלָא קְאָרִי לְבַתֵּר, וְאוֹמֵר מַה דְּאָמַר, וְהָא אוּקְמוּהָ. לְבַתֵּר בְּטַשׁ בְּגַדְפוּי, וְאוֹמֵר, וְוִי לְפָלְנֵיא נְזִיף דְמְאָרִיָּה, שְׂבַקָא דְמְאָרִיָּה, דְּלֹא אַתְעָר רוּחֵיהָ, וְלֹא אַשְׁגַּח לִיקְרָא דְמְאָרִיָּה.

כַּד נְהִיר יְמָמָא, פְּרוּזָא קְרִי עָלֵיהָ וְאוֹמֵר, וְלֹא אָמַר אֵיךְ אֵלֹהֵ עוֹשִׂי נוֹתָן זְמִירוֹת בְּלִילָה, לְסִיעֵ אֵיךְ בְּאִינוּן תְּשַׁבְּחוּן, וְלִמְהֵוִי כְלָא בְּסִיעֵ אַחַד. עוֹשִׂי, עוֹשְׁנֵי מִיבְעֵי לֵיהָ, מַהוֹ עוֹשִׂי. אֵלֹא, בְּשַׁעֲתָא דְבַר נֶשׁ קָם בְּפִלְגוֹת לִילָא, וְאַשְׁתַּדֵּל בְּרַנָּה דְאוֹרֵייתָא, דְּרַנָּה דְאוֹרֵייתָא לֹא אַתְקְרִי, אֵלֹא בְּלִילָא. וְכַד אִיהוּ אַשְׁתַּכַּח בְּאוֹרֵייתָא, כַּד נְהִיר יְמָמָא, קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל מִתְקַנְנֵי לֵיהָ בְּחַד חוּטָא דְחֻסֵּד לְאַשְׁתַּזְבָּא מִכְּלָא וּלְנַהֲרָא לֵיהָ בֵּין עֲלָאִין וְתַתָּאִין.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲנָא שְׂמַעְנָא דְאָמַר רַבִּי אַבָּא הָאִי קְרָא, אֵיךְ אֵלֹהֵ עֲשִׂי, עוֹשֶׂה לִי מִיבְעֵי לֵיהָ, מַהוֹ עוֹשִׂי. אֵלֹא כְּמַה דְאָמַרְתָּ, בְּשַׁעֲתָא דְאִיהוּ קָם בְּפִלְגוֹת לִילָא, וְאַשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא, כַּד נְהִיר יְמָמָא, אַתְעָר אַבְרָהָם בְּהֵוּא חוּטָא דִּילֵיהָ, דְכַתִּיב בֵּיהָ (בְּרֵאשִׁית יד) אִם מַחוּט וְעַד שְׂרוּף נֶעַל וְגו'. וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל מִתְקַנְנֵי לֵיהָ, וְעַבְדֵי לֵיהָ בְּכֹל יוֹמָא בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, הָדָא הוּא דְכַתִּיב אֵלֹהֵ עוֹשִׂי.

וְהָא אוּקְמוּהָ, א"ל ו"ה. א"ל: דָּא אַבְרָהָם.